

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Το θέμα του Κειμένου 2: Η τάση για τουριστική εκμετάλλευση ακόμη και κτηρίων που συνιστούν ιστορικά μνημεία και θα έπρεπε να προστατεύονται και να αναδεικνύονται ανάλογα από το κράτος.

Η θέση του συντάκτη του Κειμένου 2: θεωρεί ότι η χρήση του σπιτιού που χτίστηκε από τον Άρη Βελουχιώτη και τους άλλους εξόριστους στη Γαύδο είναι ανάρμοστη, γιατί ακολουθεί τους κανόνες της κερδοφόρας επιχειρηματικότητας, που ενοικιάζει με όρους καταναλωτικούς ως ιδιωτικό οίκημα ένα κτήριο ιστορικής αξίας που θα έπρεπε να συντηρηθεί και να προβληθεί ως μνημείο από την Πολιτεία.

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

- Ο τίτλος έχει άμεση σχέση με το κεντρικό θέμα του υπόλοιπου κειμένου, καθώς και την κύρια θέση της αρθρογράφου.
- Διατυπώνει ένα ερώτημα που προβληματίζει εξ αρχής τον αναγνώστη για την ηθική διάσταση του τουρισμού, και έτσι τον θέτει προ των ευθυνών του.
- Ευαισθητοποιεί τον δέκτη με τρόπο άμεσο και ευθύ.
- Είναι ρηματικός τίτλος, γιατί το νόημά του σχετίζεται με συγκεκριμένη νοοτροπία και στάση ζωής, στην οποία επιδιώκει να κατευθύνει τον αναγνώστη η αρθρογράφος.
- Με τη χρήση του α' πληθυντικού προσώπου (είμαστε) υπογραμμίζει τη συλλογική ευθύνη όλων μας σε αυτό το ζήτημα, συμπεριλαμβανομένης και της αρθρογράφου. Η ίδια μάλιστα ξεκινά το άρθρο με τις δικές της σκέψεις περί επιλογής ταξιδιωτικού προορισμού και συνεχίζει παραθέτοντας τους ενδεδειγμένους τρόπους με τους οποίους ένας ταξιδιώτης δεν θα βλάψει τον τόπο που θα επισκεφθεί.

- Χαρακτηριστικά η αρθρογράφος αναφέρει στην 3η §, απαντώντας ξεκάθαρα στο ερώτημα που έθεσε στον τίτλο, «Απολύτως ηθικό ταξίδι δεν υπάρχει. Υπάρχουν τρόποι, έτσι ώστε ένα ταξίδι να ωφελήσει παρά να βλάψει έναν προορισμό, επομένως το πρόσημο να είναι θετικό.», για να καταλήξει στην 4η § ότι ο καθένας μας πρέπει να είναι ένας ευσυνείδητος ταξιδιώτης που οφείλει να παρατηρεί, να κρίνει, να αναδεικνύει ή να απορρίπτει.

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

Πέντε διαφορετικές γλωσσικές επιλογές αρκούν:

- χρήση ονοματικών συνόλων με έμφαση στα επίθετα (περιγραφικά και αξιολογικά) και προσεκτικά επιλεγμένα ουσιαστικά, ώστε να δημιουργείται μια ειδυλλιακή εικόνα που ελκύει τον αναγνώστη: *υπέροχο κομμάτι του παραδείσου - κρυμμένο κόσμημα - καλύτερη θέα στον ωκεανό - θαλασσινό αεράκι - καταπληκτικό φαγητό·*
- αφήγηση σε α' ενικό ρηματικό πρόσωπο, με τη μορφή της προσωπικής μαρτυρίας που ενισχύει την αληθοφάνεια του κειμένου: *Έμεινα·*
- β' πληθυντικό πρόσωπο, με το οποίο απευθύνεται άμεσα στους αναγνώστες και τους παρακινεί να επισκεφθούν τον τόπο, να μείνουν σε αυτό το κατάλυμα και να το απολαύσουν: *Όλοι είναι πολύ φιλόξενοι και θα σας κάνουν να αισθανθείτε σαν να μην θέλετε ποτέ να φύγετε! - ώστε να μπορείτε να τρώτε, να κοιμάστε και να διαβάσετε*
- η χρήση του θαυμαστικού που δηλώνει έντονη επιδοκιμασία και έμμεση προτροπή: *Όλοι είναι πολύ φιλόξενοι και θα σας κάνουν να αισθανθείτε σαν να μην θέλετε ποτέ να φύγετε!*
- Η περιγραφή επιδρά συναισθηματικά στον αποδέκτη του μηνύματος, ενδιαφέρον έχει η πορεία της από τον τόπο γενικά προς το κατάλυμα και τις συγκεκριμένες παροχές που προσφέρονται, ώστε να παρουσιάζεται ολοκληρωμένα και ελκυστικά η διαμονή: *Είναι ένα υπέροχο κομμάτι του παραδείσου. Η Γαύδος είναι... - ξύλινη καλύβα με... - Είχε την καλύτερη θέα... - Το σπίτι διαθέτει*
- παρομοίωση με όρους που παραπέμπουν σε σπάνια ταξιδιωτική εμπειρία: *Είναι σαν μια μικρή κοινότητα*
- μελλοντικός χρόνος, υποσχεσιολογία: *θα σας κάνουν...*

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους/τις μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συντομία τα εξής:

Η ανθρώπινη κατάσταση που αποδίδεται στο κείμενο:

- η απώλεια της περιουσίας μιας οικογένειας προκαλεί ανατροπή στις ζωές των μελών της·
- η εγκατάλειψη του σπιτιού, το οποίο μάλιστα είχε χτίσει ο ίδιος ο πατέρας και ήταν το τελευταίο περιουσιακό στοιχείο που τους είχε απομείνει, δείχνει το μέγεθος της οικονομικής καταστροφής που τους συντρίβει·
- κάθε μέλος της οικογένειας, ανάλογα με τον χαρακτήρα του, αντιμετωπίζει διαφορετικά τη στιγμή του «ξεριζωμού» από το πατρικό σπίτι: ο αφηγητής με βαθιά συγκίνηση, που παραπέμπει σε θλίψη ήδη νοσταλγική, η μητέρα αμίλητη, ο πατέρας με γενναιότητα, αποφασιστικότητα και υπερηφάνεια.

Εκφραστικά μέσα (τρία αρκούν):

- *Μια Κυριακή πρωί, πριν πάμε στην εκκλησία, το σπίτι ήταν ακόμη δικό μας. Όταν γυρίσαμε, μάθαμε πως καθόμαστε σε ξένο σπίτι.* → αντίθεση που αναδεικνύει την ανατροπή στις ζωές της οικογένειας και τη σοβαρότητα της κατάστασης που αντιμετωπίζουν.
- *Εβάσταξε τον αποχαιρετισμό, σαν παλληκάρι.* → παρομοίωση που αποδίδει την αξιοπρεπή στάση του επιβαρυσμένου λόγω υγείας πατέρα του αφηγητή.
- *μέσα στο δροσερό πρωινό φως, οι ανθισμένες ακακίες, και η γαζία μας, που σκαρφάλωνε απάνω από τον τοίχο κ' έδειχνε τα κίτρινα λουλούδια της στο δρόμο, θαρρούσα πως μου μιλούσαν μια γλώσσα που την εκαταλάβαινα.* → όλο το χωρίο αποτελεί εικόνα, ενώ τα υπογραμμισμένα χωρία συνιστούν προσωποποίηση που αποτυπώνει την οικειότητα, το δέσιμο του αφηγητή γενικά με το σπίτι του, ακόμη και με τα δέντρα του περιβολιού, τα οποία αποχαιρετά οριστικά.
- *Και το σπίτι μας ολομόναχο, φάνταζε σαν παλατάκι απάνω από το ήσυχο λιμάνι.* → παρομοίωση που αισθητοποιεί με μία εικόνα πώς βλέπει ο αφηγητής το αγαπημένο σπίτι που εγκαταλείπει με τόσο επίπονο τρόπο η οικογένεια.

Το ερώτημα για τη στάση του πατέρα αναπτύσσεται ελεύθερα, με βάση την αναγνωστική ανταπόκριση των μαθητών/-τριών.